

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในการควบคุมโรค
ใช้เลือดออกของทิมสุภาพ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพสมรส

- 1) โสด 2) สมรส/อยู่ด้วยกัน 3) แยกกันอยู่/หย่าร้าง 4) หม้าย

4. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

- 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 4) อนุปริญญา/ปวส. 5) ปริญญาตรี/เทียบเท่า 6) ปริญญาโท/สูงกว่า

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว บาท

6. ลักษณะงานของท่านในปัจจุบัน

- 1) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
 2) ผู้รับผิดชอบงานควบคุมโรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 3) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
 4) อื่นๆ ระบุ.....

7. ท่านปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมโรคใช้เลือดออกมาแล้ว.....ปี

8. ปัจจุบันท่านมีบทบาท/ทำหน้าที่อะไรในงานควบคุมใช้เลือดออก

.....
.....

9. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยได้รับการตรวจเลือดเพื่อหาสารเคมีตกค้าง หรือไม่

- 1) ไม่เคย 2) เคย..(โปรดระบุผลการตรวจ)
1. ปกติ 2. ปลอดภัย
3. เสี่ยง 4. ไม่ปลอดภัย
5. อันตราย 6. ไม่ทราบ/จำไม่ได้

10. ท่านเคยใช้สารเคมีในการควบคุมโรคไข้เลือดออกด้วยตัวท่านเองหรือไม่

- 1) ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 11) 2) เคย (กรุณาตอบ ข้อ 10.1)

10.1 กรณีที่เคย...ท่านมีอาการแพ้สารเคมีดังกล่าวหรือไม่

- 1) ไม่เคยแพ้สารเคมี (ข้ามไปตอบข้อ 11) 2) เคยแพ้สารเคมี (กรุณาตอบ ข้อ 10.2)

10.2 อาการที่เคยแพ้สารเคมี มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) มีผื่นคันตามผิวหนัง 2) เวียนศีรษะ
- 3) คลื่นไส้อาเจียน 4) หายใจขัด
- 5) แน่นหน้าอก 6) อื่นๆ ระบุ.....

11. เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมีใดๆ ท่านปฏิบัติเช่นไร

- 1) ไม่เคยเจ็บป่วย 2) ไปพบแพทย์
- 3) ซื้อยา/รักษาเอง 4) ปล่อยให้หายเอง

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการควบคุมโรคไข้เลือดออก

โปรดทำเครื่องหมาย x ลงในข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด (จำนวน 20 ข้อ)

1. สารทรายเทมิฟอส (ทรายอะเบท) มีฤทธิ์ต่อยุงอย่างไร

- ก. ยับยั้งการเจริญเติบโตของลูกน้ำไม่ให้เป็นตัวเต็มวัย
- ข. ทำลายเปลือกหุ้มตัวโม่งของยุง
- ค. หยุดระบบเมตาโบลิซึม
- ง. ฆ่าลูกน้ำยุง

2. สารเทมิฟอส (ทรายอะเบท) จะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อใส่ในขณะทีน้ำในภาชนะกักเก็บมีปริมาตรเช่นไร

- ก. ปริมาตรน้ำเต็มภาชนะ ข. ปริมาตรน้ำครึ่งภาชนะ
- ค. ปริมาณน้ำน้อยๆ ง. ปริมาตรอย่างไรก็ได้ผลเหมือนกัน

3. น้ำที่มีสารเทมโฟส (ทรายอะเบท) ผสมอยู่ในปริมาณตามที่ฉลากกำหนด เราสามารถ
- ก. ต้ม ได้ปลอดภัยต่อคนแต่มีพิษต่อสัตว์เลี้ยง ข. ต้ม ได้ปลอดภัยต่อคนและสัตว์เลี้ยง
- ค. มีพิษต่อคนและสัตว์เลี้ยงไม่ควรต้ม ง. ผิดหมดทุกข้อ
4. สารเทมโฟส (ทรายอะเบท) เมื่อใส่ลงในน้ำปริมาณตามฉลากกำหนดแล้วมีฤทธิ์ในการควบคุมลูกน้ำยุงนานเท่าใด
- ก. 1 สัปดาห์ ข. 2 สัปดาห์ ค. 3 สัปดาห์ ง. 4 สัปดาห์
5. สารชีวภาพที่ผลิตจาก “เดนโซไวรัส” เช่น Mostab มีฤทธิ์ในการกำจัดลูกน้ำยุงคือ
- ก. ยับยั้งวงจรการเปลี่ยนจากลูกน้ำเป็นตัวโม่ง ข. มีฤทธิ์ในการฆ่าลูกน้ำ
- ค. ข้อ ก และข้อ ข ถูก ง. ไม่มีข้อใดถูก
6. หลักการเลือกใช้สารเคมีเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออกต้องเลือกใช้แบบใด
- ก. มีประสิทธิภาพในการทำลายหรือกำจัดสูง ข. มีพิษต่อมนุษย์และสัตว์เลี้ยงต่ำ
- ค. ไม่มีการตกค้างในสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อ ง. ถูกทุกข้อ
7. หลักการในการผสมสารเคมีในการพ่นทำลายตัวแก่ยุงลาย คือ
- ก. ผสมในปริมาตรที่ฉลากกำหนด
- ข. ผสมมากกว่าที่ฉลากกำหนดเล็กน้อยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
- ค. ผสมตามคำแนะนำของหัวหน้าผู้ควบคุม
- ง. ถูกทุกข้อ
8. การฉีดพ่นสารเคมีให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดในการควบคุมทำลายยุงตัวแก่ คือ
- ก. ใช้สารเคมีเพียงชนิดเดียวต่อการฉีดพ่นในแต่ละครั้ง
- ข. สามารถใช้สารเคมีผสมกันได้หลายชนิด
- ค. ใช้สารเคมีตามที่หัวหน้าผู้ควบคุมทีมเห็นสมควร
- ง. ถูกทุกข้อ
9. เมื่อมีการเกิดโรคไข้เลือดออกขึ้นในหมู่บ้าน ระยะเวลาการพ่นสารเคมีควบคุมการระบาดของที่ถูกต้อง คือ
- ก. พ่นจำนวน 4 ครั้ง ทุกๆ 7 วัน ข. พ่นในวันที่ 0, 3, 5, 7 และ 14 นับจากวันเกิดโรค
- ค. พ่นตามความเหมาะสม ง. ไม่มีข้อถูก
10. สารเคมีที่ใช้ในการใช้ในการควบคุมโรคไข้เลือดออกปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร
- ก. เป็นสารเคมีที่มาจากธรรมชาติ ข. เป็นสารเคมีสังเคราะห์
- ค. เป็นสารชีวภาพมีคุณสมบัติเฉพาะ ง. ถูกทุกข้อ

11. สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดยุงลายหรือควบคุมยุงลายสามารถเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ ทางใดบ้าง
- ก. ทางปากโดยการกลืนกิน
ข. ทางจมูกจากการสูดดม
ค. ทางผิวหนังจากการสัมผัสหรือบาดแผล
ง. ถูกทุกข้อ
12. สารเคมีเมื่อเข้าสู่ร่างกายก่อให้เกิดอาการใดได้บ้าง
- ก. วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน
ข. หน้ามืด ปวดหัว ชักกระตุก
ค. ปวดท้อง ซาปลายมือปลายเท้า
ง. ถูกทุกข้อ
13. การได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายทางใดก่อให้เกิดอันตรายเฉียบพลันและร้ายแรงมากที่สุด
- ก. ทางปากจากการกลืนกิน
ข. ทางจมูกจากการสูดดมสารเคมี
ค. ทางผิวหนังการสัมผัสสารเคมีโดยตรง
ง. มีโอกาสเท่า ๆ กัน
14. การสูบบุหรี่ขณะฉีดพ่นสารเคมี มีผลในข้อใดมากที่สุด
- ก. สามารถทำลายและกลบกลิ่นสารเคมีได้ดี
ข. ทำให้ได้รับสารเคมีสู่ร่างกายมากขึ้น
ค. ไม่มีอันตรายถ้าหากมีความระมัดระวัง
ง. ไม่มีข้อถูก
15. สิ่งที่ต้องปฏิบัติทุกครั้งก่อนการผสมสารเคมีสำหรับฉีดพ่นเพื่อการควบคุมโรคไข้เลือดออก คือ
- ก. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม
ข. อ่านฉลากสารเคมีนั้น ๆ
ค. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญก่อนทุกครั้ง
ง. ถูกทุกข้อ
16. การเก็บสารเคมีที่ใช้ในการควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้อง คือ
- ก. เก็บไว้ในหมิดชิดพื้นมือเด็กและติดป้ายเตือน
ข. เก็บรวมกับสารเคมีอันตรายอื่น ๆ
ค. เก็บที่ไหนก็ได้แต่ต้องติดป้ายเตือน
ง. ถูกทุกข้อ
17. หากมีสารเคมีหกตรงร่างกายสิ่งที่จะต้องปฏิบัติทันที คือ
- ก. เช็ดสารเคมีออกโดยผ้าหรือกระดาษซับออกทันที
ข. ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนออกทันที
ค. ชำระล้างร่างกายโดยน้ำสะอาดทันที
ง. ถูกทุกข้อ
18. การฉีดพ่นสารเคมีในการควบคุมไข้เลือดออกที่ถูกต้องคือ
- ก. เมื่อฉีดพ่นต้องอยู่เหนือลมเสมอ
ข. ฉีดพ่นในรัศมีอย่างน้อย 100 เมตรจากบ้านที่เกิดโรค
ค. สวมหน้ากากและใส่ชุดป้องกันที่มิดชิด
ง. ถูกทุกข้อ
19. วิธีการพ่นสารเคมีเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออกที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ
- ก. การพ่นแบบฝอยละออง หรือ ยู แอล วี
ข. การพ่นชนิดหมอกควัน
ค. มีประสิทธิภาพเท่ากันแต่ขึ้นอยู่กับขึ้นอยู่กับปริมาณสารเคมี
ง. ไม่มีข้อใดถูก

20. สารเคมีชนิดใดที่ประกาศเลิกใช้ในการควบคุมไข่เลือดออกในปัจจุบัน

ก. สารเทม็ฟอส ข. คาร์บามาเทท ค. ดี.ดี.ที ง. สารเคมีจากพืชไพรีทรัม

ส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการควบคุมโรคไข่เลือดออก

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับ	คำถาม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
1	สารเคมีที่ใช้ในการควบคุมโรคไข่เลือดออกในปัจจุบันไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์			
2	การใช้สารเคมีสังเคราะห์เพื่อควบคุมโรคไข่เลือดออก จะดีกว่าสารชีวภาพ เนื่องจากได้ผลดีกว่า			
3	สารชีวภาพที่ผลิตจากไวรัส เช่น Mostab เพื่อใช้ควบคุมโรคไข่เลือดออกมีอันตรายต่อสุขภาพมากกว่าสารเคมีที่สกัดจากพืช เช่น ไพรีทรัม			
4	สารเคมีที่ใช้ในปัจจุบัน ไม่ว่าชนิดใดก็มีพิษเหมือนกัน			
5	สารเคมีที่ใช้ฉีดพ่นควบคุมโรคไข่เลือดออกจะฉีดพ่นเวลาไหนก็ได้ แล้วแต่ความสะดวก			
6	เราสามารถหยิบจับของทรายอะเบทด้วยมือเปล่าได้ เพราะถุงบรรจุปิดผนึกมิดชิดอยู่แล้ว			
7	การผสมสารเคมีไม่จำเป็นต้องสวมถุงมือ เพียงระวังไม่ให้สารเคมีสัมผัสร่างกายก็พอ			
8	การสวมเสื้อผ้ามิดชิดทำให้ร้อน เกะกะ ไม่สะดวกในการฉีดพ่นสารเคมี			
9	แว่นตาไม่จำเป็นต้องสวมขณะฉีดพ่น หากมีทักษะในการพ่นที่ดีอยู่แล้ว			
10	การสวมหน้ากากปิดปากและจมูกทำให้อึดอัด หายใจไม่สะดวก สามารถถอดได้เมื่อพ่นสารเคมีอยู่เหนือลม			
11	การพ่นหมอกควันกำจัดยุงถ้าไม่สัมผัสถูกผิวหนังโดยตรง ก็ไม่เป็นอันตราย			

ลำดับ	คำถาม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
12	การสัมผัสโดยตรงกับสารชีวภาพที่ใช้กำจัดลูกน้ำและยุงลาย ยังคงเป็นอันตรายอยู่			
13	การพ่นหมอกควันในบ้านเรือนมีสารเคมีตกค้างในอาหารและน้ำ			
14	การพ่นหมอกควันในบ้านเรือน เจ้าของบ้านต้องป้องกันตนเองจากการสัมผัสและสูดดมเสมอ			
15	การพ่นหมอกควันไม่มีประโยชน์ เพราะไม่สามารถกำจัดวงจรของยุงลายได้ตลอดไป			

บทบาทของท่านเกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างไร

- 1) เป็นผู้สนับสนุนเท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีในการควบคุมโรคไข้เลือดออก (ไม่ต้องทำส่วนที่ 4)
- 2) เป็นผู้ปฏิบัติงานควบคุมโรคไข้เลือดออกและ/หรือใช้สารเคมีโดยตรง (กรุณาทำส่วนที่ 4)

ส่วนที่ 4 การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการควบคุมโรคไข้เลือดออก
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

4.1 การปฏิบัติตนก่อนการใช้สารเคมีควบคุมโรคไข้เลือดออก

ลำดับ	คำถาม	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1	ก่อนปฏิบัติงานท่านอ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนใช้สารเคมี			
2	ก่อนปฏิบัติงานท่านตรวจสอบอุปกรณ์ในการฉีดพ่นก่อนใช้			
3	ก่อนปฏิบัติงานท่านสำรวจเครื่องแต่งกายว่าฉีกขาดหรือไม่			
4	ท่านผสมสารเคมีภายในเครื่องพ่นเพื่อความสะดวก			
5	ท่านใช้ปากเปิดขวดยา / ซองยาบรรจุสารเคมี			
6	ขณะผสมสารเคมีท่านสวมหน้ากากปิดปาก-จมูกและสวมแว่นตา			
7	ท่านสวมถุงมือ ก่อนผสมสารเคมี			
8	ท่านดูทิศทางลมก่อนฉีดพ่นสารเคมี			
9	ท่านผสมสารเคมีตามตามขั้นตอนและปริมาณที่ฉลากกำหนด			
10	ท่านผสมสารเคมีที่ไม่มีฉลากหรือฉลากเลอะเลือนมองไม่เห็น โดยการเดาว่าเป็นสารเคมีที่เคยใช้มาก่อน			

4.2 การปฏิบัติตนขณะใช้สารเคมีควบคุมโรคไข้เลือดออก

ลำดับ	คำถาม	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1	ท่านสวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาวหรือชุดมิดชิดเมื่อฉีดพ่นสารเคมี			
2	ท่านสูบบุหรี่หรืออมลูกกวาดขณะปฏิบัติงาน			
3	ท่านระวังไม่ให้สารเคมีปลิวลงในบ่อน้ำ			
4	ท่านสวมหมวกเมื่อฉีดพ่นสารเคมี			
5	ท่านสวมผ้าหรือเสื้อผ้าปิดคลุมหน้าเมื่อฉีดพ่นสารเคมี			
6	ท่านสวมถุงมือเมื่อมีการฉีดพ่นสารเคมี			

ลำดับ	คำถาม	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
7	ท่านสวมรองเท้าบูตเมื่อทำการฉีดพ่นสารเคมี			
8	ท่านสวมแว่นตาเมื่อทำการฉีดพ่นสารเคมี			
9	ท่านหยุดพักดื่มน้ำ หรือรับประทานอาหารในระหว่างการฉีดพ่นสารเคมี			
10	ท่านสวมหน้ากากปิดปากและจมูกเมื่อทำการฉีดพ่นสารเคมี			

4.3 การปฏิบัติตนหลังการใช้สารเคมีควบคุม โรคไข้เลือดออก

ลำดับ	คำถาม	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1	หลังจากการฉีดพ่นสารเคมี ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทันที			
2	หลังจากการฉีดพ่นสารเคมี ท่านอาบน้ำชำระล้างร่างกายและเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทันที			
3	ท่านเก็บสารเคมีไว้ในที่มีคชิดห่างจากเด็กและสัตว์เลี้ยง มีป้ายเตือนอันตรายติดอยู่			
4	ท่านทำความสะอาดอุปกรณ์การฉีดพ่นสารเคมีเมื่อใช้เสร็จทันที			
5	ท่านทำความสะอาดอุปกรณ์การฉีดพ่นสารเคมีในลำห้วยหรือหนองน้ำเพื่อความสะอาดเนื่องจากมีปริมาณน้ำมาก ทำให้ล้างอุปกรณ์ได้สะอาดดี			
6	ถ้ามีสารเคมีเหลือจากการหลังฉีดพ่น ท่านจะแบ่งใส่ถุงหรือใส่ในภาชนะอื่น เพื่อเก็บไว้ใช้ในครั้งต่อไป			
7	ท่านตรวจสอบอุปกรณ์ว่าชำรุดหลังเสร็จจากการฉีดพ่นสารเคมี			
8	ท่านแยกบรรจุภัณฑ์สารเคมีและวัสดุอื่นก่อนนำไปทำลายทุกครั้ง			
9	ท่านทำลายบรรจุภัณฑ์สารเคมีโดยการขุดฝังกลบทันที			
10	ท่านทำลายบรรจุภัณฑ์สารเคมีโดยการเผาทำลาย			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายชวลิต สาทช้าง
วัน เดือน ปี เกิด	11 สิงหาคม 2507
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร พ.ศ. 2526 ประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน (พนักงานอนามัย) วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2528 ปริญญาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช พ.ศ. 2532
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2528	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 2 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. 2532	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 3 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2543	ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอพร้าว (เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 6) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2547	สาธารณสุขอำเภอเวียงแหง (เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 7) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2550	สาธารณสุขอำเภอมก๋อย (เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 7) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2550	สาธารณสุขอำเภอเชียงดาว (เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 7) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน	สาธารณสุขอำเภอพร้าว (นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่